העולם הזה

העורך הראשי: אורי אבנרי

ראש המערכת: שלום כהן

עורכי־משנה: רוב תיתן, אורי פלג

עורך כיתוב: פיליבי קשת

עורך תבנית: אברהם אור

הכתב הראשי: שרגא תרגיל

צלם המערכת: יחזקאל זעירא

חברי המערכת: ישראל ביבר, ניצה נבו, איתן נבירול, לילי גלילי, דויד הורוביץ, רותי ורד, דני זוהר, אברהם הדמון, עוסקר מאובר, פשה לשם, אביבה סמן, עפוס קינן, שלמה קרן, אלי תבור.

העורך הראשי: שמואל בדגור | **עורך ראשי:** אריה אריאל | **מנהל מערכת:** נתן רחן

בלי מורא
בלי משוא פנים

רח׳ גליקסון 8 תל־אביב, סמן המברקים: „עולמפרס״ ת. ד. 136, טלפון 26786. חסונים לאור: העולם הזה בע״מ. דפוס ישראל בע״מ, ת״מ 23204.

אין המערכת אחראית עבור תוכן המודעות. מלבד עבור מודעות המתפרסמות תחת הכו־תרת „דו״ח לצרכן״, „דו״ח לבחר״, „דו״ח לעוסק״ וכו׳ המוכנות על־ידי חברי המערכת ונבדקות על־ידם. אחדור „דו״ח לבוחר״ כולל מודעות ממפא״י ומלנות וארגונים ציבוריים אשר אין המערכת אחראית לתוכנן ול־דעת המוכנות מהן תשאינן משקפות ב־שום צורה שהיא את דעות המערכת

העתון הנקרא ביותר במדינה

לילי גלילי

רק לעתים רחוקות ניתן לעתון לשחק תפ־קיד מרכזי בעיצובו של מאורע מדיני מכ־ריע, תחת להסתפק בתפקיד הפרשן וה־מדווח.

לפני חודשיים וחצי קראת במדור במדינה של העולם הזה (965) ידיעה צנועה של 39 שורות, תחת הכותרת „אצולה יחפנית״. היא כללה סנסציה שהיתה מספיקה לכותרת ה־ראשית של כל עתון־ערב. תוכנה: משה שרת הגיע להסכם חשאי עם השרים הד־תיים כי תמורת תמיכתם בקו שלו בממש־לה נגד דויד בן־גוריון ימסור לחברי מפ־לגתם עמדות מסויימות בשרות־החוץ.

עוד ביום פרסום הידיעה ניגש בן־גוריון עצמו לברר את אמיתותה. הוא הגיע ל־מסקנה כי העולם הזה צדק. כן הגיעה הידי־עה גם לידיעת המרחב, שפירסם אותה כ־עשרה ימים אחרינו.

בן גוריון רתח. לשוא הכחיש שרת את הידיעה, במליאת הכנסת, במלים חריפות ביותר. הונח היסוד למשבר.

* * *

באותו גליון של העולם הזה קראת ידי־עה קטנה שניה, בת 24 שורות. היא גיל־תה כי ויאצ׳סלב מולוטוב רמז בפירוש לשגריר ישראל במוסקבה שלא יחול שום שיפור ביחסי ישראל — ברית־המועצות כל עוד יכהן משה שרת כשר־החוץ ה־ישראלי. כי שרת נחשב בעיני הסובייטים כידיד מושבע של האמריקאים.

ידיעה זו הוסיפה שמן למדורה. אפשר היה להאשים את שרת לא רק בתכנים אי־שיים, אלא גם בכך שהיא משמש מכשול פוליטי בדרך המדינה. נוסף על אלה פרט שלישי, ואולי החשוב ביותר: כשלונו ה־מוחלט של שרת, שהבטיח בישיבה סודית של הממשלה לפני חצי שנה, כי אמריקה תספק נשק לישראל. על סמך הבטחה זו נתקבלו בשעתו החלטות גורליות בממשלה. קוראי העולם הזה ידעו על כך, כי פרטי אותה ישיבה מכרעת של הממשלה פורסמו במלואם בגליונות העולם הזה (951 והלאה).

לפני חודשיים באה הידיעה הסופית. בראש מדור תצפית של העולם הזה (967) מצאת את הידיעה הבאה: „המאורע העיקרי של ה־שבועות הקרובים יהיה הסכסוך ההולך וה־מחמיר בין בי. ג׳. ושרת... על התפתחות זו יש אפילו אפשרות ששרת יפרוש מ־תפקידו, או לפחות יחדל מלקבוע את קו מדיניות־החוץ של המדינה.״

* * *

כשפורסמה ידיעה זו, היתה לבדיחת־יום בחוגי הפרשנים המדיניים. מעולם לא נראו היחסים בין בי. ג׳. ושרת כל כך ידידו־תיים. שום משבר לא נראה באופק.

אולם בשבוע האחרון נאלצו אותם פר־שנים לרוץ אל משרדיהם כדי לחבר רשי־מות ארוכות על מזימת בי. ג׳. לסלק את שרת. אותה שעה עצמה כבר הודיע העולם הזה כי שרת סיכל, לפי שעה, מזימה זו, על־ידי גיוס השרים הדתיים והשמאליים ל־הגנתו. כעבור שלושה ימים נאלצו כל ע־תוני המדינה להודות בעובדה זו.

איני מצטט רשימה זו כדי לטפוח לעצמנו על הגב. הגב שלנו ממילא כבר כואב מרוב ספיחות עצמיות. אך דומני שזו הוכחה חו־תכת ליעילותה וחשיבותה של עתונות בלתי־

לילי גלילי

תלויה־באמת, אשר בי. ג׳. עצמו משתדל עתה להחניקה בעזרת הצעות־החוק של חיים כהן.

* * *

אחרי כל פיליטון של לילי גלילי אני רגיל לקבל מבול של תלונות. אין הן מכוו־נות לתוכן היצירה, אלא להיפך: מדוע, שו־אלים המתלוננים, אין המערכת מכריחה את לילי לכתוב לעתים קרובות יותר פיליטו־נים?

תשובתי האילמת היתה תמיד: מי ינסה להכריח צברית עקשנית לעשות משהו בני־גוד לרצונה?

לפני שבוע מצאת בעתון מדור חדש. לילי הסכימה לבסוף להיענות לבקשתנו, לכ־תוב מדור קבוע. אם ימצא חן בעיניך, אל תתביישי לספר לי זאת. אני לא אגלה לה.

אמי שפיגל

מכתבים

הדרך רצופה...

מלחמתו של מרדכי שטטנר (העולם הזה 973) היא, למעשה, מלחמת הטוב נגד הרע. אולם אפילו אם לא ינצח לא יהיה זה קרב אבוד. כי הדרך אל הטוהר הלאומי רצופה שטטנרים.

חיה ברגר, תל־אביב

מפליא... דווקא זקן, שזה אך הניע מחוץ־לארץ, ידע מהן חובות האזרח מול רקבון המנגנון... היכן כל הלוחמים האמיצים והיפים שגדלו בארץ זו? האם גם הם נוגעו בנגע הממאיר עד כי שוב אינם רוצים — או מעיזים — לקום ולגלות את המועלים?

אלינור בראונשטיין, חולון

עוד כמה משוגעים כאלה ואנו נציל את הארץ...

פסח אונגר, באר־שבע

נסים ונפלאות

סידרת הגיליונים שלכם על הדת (העולם הזה 971 והלאה) הפתיעה אותי. לא בשל הגילויים — שהם מעניינים כשלעצמם — כי אם בשל הרכות שלכם. מה יש? מה פתאום לובש העולם הזה כסיות משי לפני שהוא מטפל בשחי־תות?

אלחנן מזלום, דימונה

אחרי שמצביאי משרד הדתות הוכיחו בצורה כה בוטלת את כשרונם להסתות ולהעלים, שמא יועבר השר לתפקיד חיוני יותר, במערכת ההגנה שלנו?

דויד פרויד, ירושלים

בדרגת רב־תוראי?

בתור יהודי דתי קראתי את המאמר (על הרב נסים) בדמעות. אם רצונכם היה להבליט כיצד מנצלות מפלגות מסויימות את הרב הראשי, מה זה נוגע לעצם דמותו של הרב? אתם, כמתיימ־רים ללחום את מלחמת הצדק והיושר, חייבים להרים לדוגמא את מלחמתו של הרב נסים שליט״א, בביעור שחיתות שהצטברה משך שנים (בין מנהיגי העדה הספרדית). יש להניח שגם הרב עוזיאל זצ״ל ידע עליה. אלא כנראה לא עצר כוח בעת זקונתו ללחום בה.

...עשו במפלגות כטוב בעיניכם. אך בגדול התורה אל תנעו.

אברהם גלילי, צפת

נדולי ישראל, תנאים ואמורים, כר׳ יוחנן הסנדלר ר׳ יצחק נפחא, ר׳ אליעזר בן חרסא, רבי טרפון ועוד, התפרנסו מיגיע כפם ולא ראו פנים בכך. הרי גם המלך דוד — שלא להזכיר את האבות והנביאים — מאחרי הצאן נלקח לכס המלכות.

י. פועלי, ירושלים

נכון. כואב הלב למקרא שורות אלה. כשם שכואב הנוף תחת סכין המנתח. אולם אם פשה הרקבון באבר מאברי הנוף, טובים הניתוח וה־כאב מאבדן הנוף כולו. על כן, כאיש דתי הסובל למקרא גילויכם. אני בכל זאת אומר לכם: יישר כוחכם. מי יתן ותשא מלאכתכם ברכה.

עמיחי בן־צורי, טבריה

מכל הכתבה הזועזעתי מאותה פיסקה קטנה המספרת כי אחיו של הראש״ל מתנודד בכוך עם עשרת ילדיו...

יצחק בוגה, ירושלים

רשימת הספרדים הדתיים לכנסת השניה לא נספלה. היא השתתפה במערכת הבחירות ואספה מספר קולות. (אולם) נכון שועדת הבחירות המר־כזית פסלה את מועמדותו של הרב טולדנו שעמד בראש הרשימה. הואיל ולפי חוק אין שופט או דיין יכול להיות מועמד לכנסת. אי לזאת עמדה בראש הרשימה אישיות ספרדית דתית אחרת — הרב יצחק נסים.

ששון אסלן, ירושלים

בסידרת מאמריכם „דת או ביזנס״ יצאתם, לתמהוני, גם נגד משרד הפיתוח. במאמר אחד (העולם הזה 972) כתבתם:

„...מלון סלויה, המתיבתא החדשה נרכשה על־ידי הממשלה ותעלה למשלם־המיסים כ־100 אלף לירות. הכספים סופקו לא רק מתקציב מישרד הדתות. אלא גם על־ידי מישרד הפיתוח.״

ואילו במאמר שני (העולם הזה 973) הוספתם:

„...כל אדם כישראל. החל בתינוק שנולד אמש וכלה בתושב של מושב זנגנים, משלם בממוצע שתי לירות בשנה עבור משרד הדתות והתקציב הדתי של משרד הפיתוח...״

אין זה מעניני לקבוע את מידת מהימנותן של העובדות הכלולות במאמרים הנ״ל, אך נראה לי כי אצל חולית הכיסוי של עתונכם נתערבבו שני מושגים, שאין כל קשר ביניהם: משרד הפיתוח ורשות הפיתוח השייכת למשרד האוצר. בשנתון הממשלה תשט״ז, בפרק על משרד האוצר (עמוד 59) כתוב במפורש: „...רשות הפיתוח היא היחי־דה המרכזית והגדולה ביותר שבאגף הנכסים. מלבד נכסי שלא נידי של האפוטרופוס לנכסי נפקדים, שהועברו לרשות הפיתוח באוקטובר 1953, רוכזו בידיה במשך השנה האחרונה ההנהלה ה־אדמיניסטרטיבית של נכסי הנרמנים וניהול הנכ־סים שהיו עד עתה בידי אגף מקרקעי המדינה — במדה שלא שמשו במישרין את משרדי הממשלה (כגון שיכוני עובדי המדינה)״.

י. פרחי,
דובר משרד הפתוח, ירושלים

אל תתהלל רשות הפיתוח כמשרד הפיתוח.

כבן ירושלים וכנינו של הראשון־לציון רבי שלמה משה סוזין, שכהן בקודש בירושלים, אני מכוה שגילויכם ישימו קץ להשפלת כבוד משרה נעלה זו.

רפאל סוזין, ירושלים

מילא, מילה

מה האהבה הזאת לאנשי חב״ד מכפר שפריר (העולם הזה 972)? אני מתחיל לחשוב שחברי המערכת הפכו כולם לחסידים. ומנהלים כל ערב הילולות במשרדם כשהעורך הראשי מנצח על השמחה מעל נבי שולחנות המערכת.

משה וידר, רמת־גן

אי־אפשר. השולחנות מכוסים כולם זכו־כית.

לגמרי לא נהניתי למראה תמונת הברית־מילה של נכד הרב אברום משפריר. כשיהודים אדו־קים עושים ברית־מילה, אז מילא, יש לזה עוד טעם. אבל כשאזרחים חופשיים מבצעים טכס אכ־זרי ופרימיטיבי זה במאה העשרים וחושבים שהם מחוייבים לבצעו, נדמה לי שמחשבתם איננה מעודכנת... חסר להם משהו!

ז. קוזק, רמלה

לפני או אחרי הטכס האכזרי?

ויכוח גדול בעניין קטן

כולם תוקפים את הקורא קטן על מכתבו (העו־לם הזה 971) כו הכריז כי לא יצא לספר, כל עוד משתוללים בתוך הארץ אנשים כמו לוי אש־כול, עמוס בן־גוריון ואבא חושי. מעניין מאד לדעת כמה מכתבים חריפים כאלה הפנו קוראי העולם הזה לאותם שלושה אבירים?

אליהו ריטר, חיפה

מר קטן: מי, לדעתך, הטיפש אשר צריך לשמור ולהגן עליך כדי שתוכל לשבת בשלוה ולכתוב מכתבים מלאי חכמה כאלה?

חיים אפטר, רמת־חייל

...אותו השר אשר שנה ובעצמו מודה בטעותו — האם בעבור זה על אנשי הספר לשוב העירה? האם למען הדבר הזה עלינו לקרוא לצעירי העם לא לצאת להתיישבות?

יוסף דיין, ראשון־לציון

לצערי, נוכחתי שהמערכת לא הניבה ולו בהערה קלה לאותו קטן... האם לא עלה על דעתכם ש־מכתב זה הוא תוצאה של הפרסומים הבלעדיים שלכם על שחיתות ורקבון, שפשו בחלקים שונים של המדינה? האם לא נתתם אתם בעקיפין הכ־שר לאותו משתמם מחוצף לראות את המדינה בכללותה כנחלת יחידים אלה, שאותם הנכם מבק־רים?

...ראיתי מחובתי להביא דברים אלה כחבר קי־בוץ ותיק וכאב שבנו יושב ללא הסתייגות כל־שהי במרחבי הנגב, וכאדם הקרוב לבעיות הנוער והחינוך.

אהרן ברעם, עין החורש

כרטיסי ההגרלה

הצטערנו להוכח כי בכתבה שפרסמתם בענין הגרלה של קרן נכי מלחמת השחרור (העולם הזה 973), הובאו פרטים לא נכונים.

א) לא נכון הוא כי הכנסתנו מהגרלה זו היא 15 אלף ל״י. האמת היא כי עד היום הכ־נסתנו נסו מגיעה ל־37 אלף ל״י, וזה אינו סכום סופי, כי סיכום ההגרלה עדיין לא נגמר.

ב) לא נכון הוא כי מר יעקוב ברנר הדפיס 100 אלף כרטיסי הגרלה או כל מספר אחר שהוא. האמת היא כי אנו הדפסנו את כרטיסי ההגרלה בעצמנו.

ג) לא נכון הוא כי ההגרלה נערכה ללא פיקוח ציבורי. האמת היא כי אנו הדפסנו את הכרטיסים ואנו שלטנו ופקחנו על הפצתם.

ד) מתוך העובדות הנ״ל, וכן בחוצאות הגו־ספות שהוכרתם בכתבתכם כגון 15 אלף ל״י לקנית פרסים וקומיסיון לתחנות המכירה, מתברר גם כי לא נכונה העובדה שמר ברנר הרויח 50 אלף ל״י.

קרן נכי מלחמת השחרור, תל־אביב

הצד השני

כקורא ותיק של העולם הזה אני לא רוצה לשבח את השבועון שלכם בפניכם. כי זה אצלנו בושה לשבח מישהו לפניו. אבל תמיד אני מספר ומתרגם הרבה מאמרים בפני החברה שלי והם מאד נהנים. במיוחד המאמר על הממשל הצבאי (העולם הזה 969) ושהוא באמת מפריד בין האח־וה היהודית והערבית. לו יוסר הממשל. תראו איך הערבים עם היהודים שיתתפו בעבודה ויחיו ביחד...

ערבי ישראלי,
לא רוצה לכתוב את השם שלי
מפני שאני פקיד המושל הצבאי.

כערבי מבני המיעוט הישראלי, הדבר לא היה חדש בשבילי. כי סוף־סוף אני בין אלה שחיים בתוך גיטו הממשל הצבאי. על כן, הדבר החשוב במאמר היא ההזדמנות שנתן לעם היהודי בארץ להבין משהו על הממשל הצבאי, ורוקא על הרע שבו. כי תמיד קוראים בעתונים כי הממשל ה־צבאי קיים כדי לשמור על בטחון המדינה ולהח־זיק את המיעוט הערבי — שלפי דעתם הוא אויב פנימי ונייס חמישי — מכדי להשתולל ולהכל במדינה. ואף על פי שמאמר כזה לא ישנה את עמדת השלטונות המושלים, היה נחמה גדולה לערביי הארץ, כי הוכיח להם שיש בכל זאת יהו־דים שהרגישו בחומרת מצבם.

ע. ר., המשולש

...לדאבוני, לא פירסמה הממשלה נוסח ערבי של דו״ח הועדה. קראתי רק ראשי פרקים של הדו״ח בג׳רוסלם פוסט ומכש נדהמתי נוכח ה־עובדה ששלושת חברי הועדה, אשר שניים מהם אני מכיר מזה 20 שנה כברים ישרים ובע־לי־מצפון, מצאו לנכון להצהיר הצהרות בלתי־אמיתיות או שאינן נוגעות לענין. הם קבעו, למשל, כי נשים ערביות רשאיות לנסוע ללא רשיונות — דבר שאינו נכון.

...הופעתי בפני הועדה ואוזן כרי מתן עדות. שאלתי את חברי הועדה אם שמעו על פעולת מחתרת כלשהי בין ערביי ישראל, החותרת תחת בטחון המדינה. ציאתי מרומם ברוחי מאותה ישיבה, כי קיבלתי מפיהם תשובה שלילית.

אליאס נ. קוסא, חיפה

מי רצח את מיכאל?

אינני רוצה להכנס לשאלה אם ישראל עוזרי (העולם הזה 973) רצח את הנער מיכאל קריטי או לא. אולם ברור כי מחובתה כמשטרה, שלא יכלה להוכיח אמומה נגדו, להגן עליו. אני משוכנע שדי לה להזהיר את תושבי השכונה כי אסור לגעת באיש זה, כדי שיוכל לחזור ולחיות בבטחון בביתו.

רחמים שמואלי, תל־אביב

...העובדה שגם המשטרה הסרת אונים מול מקרה כזה, לא מעידה על כלום. ואם תלכו לשכו־נת אביב בחולון ותשאלו כל ילד למה מת מי־כאל קריטי, יומר לכם כי נרצח על־ידי עוזרי!

מרים נ., חולון

אני רואה קודם כל אדם אומלל, אשר בשל נטיותיו ההומוסקסואליות — שהן נטיות טבעיות בהחלט — נרדף ונרמס...

אליהו דואק, יפו